

Metode

Svaka nauka, pored predmeta kojim se bavi, pojmovne određenosti i naučne građe, treba raspolagati i naučnim metodama kojim će, na način adekvatan toj nauci, analizirati probleme, objasniti uzroke i pojave, doći do saznanja i pouzdanih i primjenljivih rezultata. Metoda označava osmišljen i primjenljiv način na koji se vrši neki rad.^[3]

Metoda također ima značenje koje se odnosi na utvrđen redoslijed, sistem ili planski postupak utvrđivanja istine. U skladu sa time, metodičnost je postupanje po određenom sistemu, po unaprijed postavljenom planu, redoslijedu, postupanje na smišljen način.^[1]

Metodika je opći naziv za metode koji se koriste u određenoj nauci (npr. učenje o pedagoškim metodama).^[4]

Temeljne odrednice metoda u proučavanju pojava su:^[1]

- njihova uzajamna veza i uslovljenost,
- kretanje, promjene, obnavljanje,

- transformacija postepenih kvantitativnih promjena u esencijalne kvalitativne promjene; uočavanje i određivanje zakonitosti;
- posmatranje protivrječnosti, borba suprotnosti (npr. staroga i novoga), odnosi između onoga što je jednostavno i onoga što je kompleksno (složeno).^[1]

Metode se mogu svrstati prema tipu i formi intelektualne aktivnosti koja je angažovana na proučavanju određene naučne građe, odnosno, podataka i informacija.^[3]

- **Analitička metoda** je metoda istraživanja koja se odnosi na raščlanjivanje jedne cjeline na njene dijelove ili sastavne elemente kako bi se mogli posmatrati njihova priroda, odnosi, uzroci i posljedice. Potrebno je upoznati prirodu fenomena (pojave) ili stvari koji se proučavaju kako bi se razumjela njihova suština. Ova metoda omogućava bolje poznavanje predmeta tako da se njome oni mogu objasniti, praviti analogije, bolje razumjeti i postaviti nove teorije. Analizirati znači i bolje razumjeti cjelinu nakon što se upozna priroda njenih dijelova.^[29]

- **Sintetička metoda** u nauci je metoda kojom se preko jednostavnijih formi i pojmova postepeno dolazi do složenijih formi i pojmova. Etimološki, potiče iz grčkog jezika, od riječi *synthesis*, koja znači "kompozicija". Ovom metodom se ujedanjuju različiti elementi u jednu cjelinu. U Hegelovoj dijalektici označava sveobuhvatni koncept koji nadilazi i ujedanjuje suprotstavljene pozicije.^[30]

- **Induktivna metoda** je naučna metoda kod koje se do opstihih zaključaka dolazi polazeći od pojedinačnih premisa. Ovo je jedna od najčešćih metoda; karakterišu je četiri osnovne etape: posmatranje i registrovanje svih činjenica, analiza i klasifikacija činjenica, induktivna derivacija - od činjenica do generalizacije, verifikacija. Dakle, nakon faza posmatranja, analiza i klasifikacije činjenica, postavlja se hipoteza ili zaključak koji je zasnovan na posmatranju pojedinačnih stvari i pojava iste prirode i obuhvata sve stvari i pojave takve prirode.^[31]

- **Komparativna metoda**, u širem smislu, je koncept upoređivanja koji se može objasniti kao umna logička aktivnost koja se javlja u mnogim situacijama svakodnevnog života, sastoji se u posmatranju sličnosti i razlika između dvije ili više stvari ili pojava. U užem smislu, komparacija kao naučna metoda je sistematski postupak kojim se proučavaju odnosi, sličnosti i razlike između dva predmeta ili pojave sa ciljem da se izvedu određeni zaključci.^[32]

- **Deskriptivna metoda**, odnosno, opisivanje, je jedan od ciljeva nauke (pored npr. predviđanja i objašnjavanja). Metode deskripcije, kao što kaže naziv, opisuju predmete i pojave. Deskriptivne metode mogu biti metode posmatranja, anketa, studija slučaja.^[33] Deskriptivno istraživanje se može objasniti kao opis stanja stvari u trenutku dok ih istraživač posmatra bez mijenjanja bilo koje varijable. Pri tome, opisuju se različiti aspekti pojave ili predmeta, njihove karakteristike i/ili ponašanje.^[34]

- **Empirijska metoda** je model naučnog istraživanja koji se temelji na empirijskoj logici. Skupa sa fenomenološkom metodom, predstavlja najčešće metode u društvenim naukama i deskriptivnim naukama. Aristotel je koristio analitičko razmišljanje i empirijski metod kao metode dolaska do spoznaje.^{[35][36]}

- **Dijalektička metoda** kod Platona je dolazak do istine kroz razgovor i raspravu, sučeljavanje suprotstavljenih stavova. Kasnije, kod Heraklita, a naročito kod Hegela, u razrađenoj i kompletiranoj formi, dijalektička metoda je pristup predmetima koji odgovara ontološkoj (suštinskoj, stvarnoj) strukturi predmeta.